

в) *Це тільки степ їхній щовесни оновлюється, навіть після чорної бурі яскраво зацвітає дикими тюльпанами, розливається аж за обрії океаном краси (О. Гончар).*

г) *Яблуні, верби, клуня, горшки на тину, старий в'яз – всі речі стали незнайомими... (О. Довженко).*

У навчально-методичному комплексі розміщено також запитання для самоконтролю, продіагностувавши за якими свої знання, студенти зможуть оцінити рівень підготовки до іспитів.

Отже, синтаксис є одним із найважливіших розділів курсу сучасної української мови. В умовах освітніх викликів вагомого значення набувають компетенції, які інтегрують різні види роботи з навчання дисципліни, стимулюють студентів до ґрунтовного опрацювання матеріалів, формування новітніх умінь і навичок, підвищення рівня професійної компетентності у вивченні дисциплін мовного циклу.

Список використаних джерел

1. Бабій І. М., Свистун Н. О. Синтаксис сучасної української літературної мови: самостійна та індивідуальна робота. Словосполучення. Просте речення. Просте ускладнене речення. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. 192 с.
2. Кадомцева Л. О. Українська мова. Синтаксис простого речення. Київ : Вища школа, 1985. 128 с.
3. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови. Київ : Видавничий центр «Академія», 2010. 406 с.

ЖАНР РОМАНУ ВИХОВАННЯ У ТВОРЧОСТІ УЛАСА САМЧУКА

Бородіца Світлана Василівна

*кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії і методики української та світової літератури, Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка, boroditsa_s@ukr.net*

Епічні жанри розвиваються через активну взаємодію і синтез різних жанрових форм. Українські письменники часто зверталися до популярного у світовій літературі XVIII-XIX ст. жанрового інваріанту

роману виховання, розширюючи у такий спосіб межі романної дійсності. Роман виховання зустрічаємо у творчості Т. Шевченка («Близнецы», «Художник»), Панаса Мирного («Хіба ревуть воли, як ясла повні?»), А. Свидницького («Люборацькі»), І. Франка («Не спитавши броду», «Лель і Полель»), О. Кобилянської («Апостол черні»), Д. Гуменної («Діти Чумацького шляху»), Ю. Смолича («Дитинство», «Наші тайни», «Вісімнадцятилітні»), А. Дімарова («Ідол») та ін. Звичайно, вони орієнтувалися на зразки західноєвропейського класичного роману виховання (Ж.-Ж. Руссо («Еміль, або Про виховання»), Й. Гете («Роки навчання Вільгельма Мейстера»), Ч. Діккенс («Девід Копперфілд», «Великі сподівання»), Г. Флобер («Виховання почуттів»), Стендаль («Червоне і чорне»), Т. Манн («Будденброки»), В. Теккерей («Пенденніс») та ін.), що збагатив жанрову систему літературного процесу насамперед ХІХ ст.

У першій половині ХХ ст. Улас Самчук творчо модифікував традицію класичного роману виховання, де персонаж проходив шлях духовного становлення через моральне самоусвідомлення, самовдосконалення, самовиховання, набував через життєві випробування впевненості в силі свого розуму і щирості почуттів. Ідеалізований тип героя-селянина, його наполегливі шукання сенсу буття, активне пізнання навколишнього світу і свого місця в ньому, глибинні проблеми самоідентифікації як українця з власними мріями і прагненнями, межовими ситуаціями і внутрішніми конфліктами визначають жанрові особливості романів виховання «Кулак», «Волинь», «Юність Василя Шеремети». Саме вони демонструють наполегливі пошуки письменника в конструюванні жанрової моделі роману виховання, який активно функціонував у його прозовому дискурсі впродовж усієї творчості (що засвідчують «Гори говорять!», «Ost» та ін.). У них крізь призму жанру відобразилися проблеми його епохи. Це дає можливість обґрунтувати новаторство західноукраїнського митця у творенні цього жанрового варіанту. Вважаємо, що Улас Самчук увиразнив інваріантні ознаки роману виховання: психологічна історія становлення персонажа подана в усій її складності та багато площинності, до того ускладнена етико-філософськими сентенціями про моральне самовдосконалення,

проблеми самовиховання, переосмисленням автобіографічних фактів та ін.

Ще на початку творчого шляху Улас Самчук продуктивно засвоїв художній досвід західноєвропейських письменників у реалізації сюжетно-композиційних, наративних, образних прийомів творення роману виховання (Ч. Діккенса, М. дю Гара, Т. Манна, Р. Роллана, Л. Толстого та ін.). Відтак його романи «Кулак» і «Волинь» синтезували такі ознаки класичного роману виховання: проведення персонажа через ланцюг життєвих випробувань, формування його моральних принципів на тлі панорамного зображення національного життя, прийом подорожі для пізнання навколишнього світу, автобіографічний матеріал, сповідальна нарація, становлення активної життєвої позиції, подолання сумнівів у правильно обраному шляхові, захист ідеї мистецького чи іншого професійного служіння, чітке протиставлення позитивних і негативних персонажів та ін. При чому, за класифікацією Д. Затонського [1, с. 136–169], «Кулак» є «романом-кар'єри» через досягнення успіху персонажа, а «Волинь» – роман «позитивної еволюції особистості» головного героя. Важливо, що обидва жанрові різновиди роману виховання у творчості Уласа Самчука репрезентують його як талановитого автора – творця роману виховання з позитивною життєвою програмою персонажа, ширше – його національної ідентифікації в українській літературі ХХ ст. Митець трансформував традиційні параметри української соціально-побутової повісті і західноєвропейського «роману кар'єри», ускладнивши сюжетно-композиційну структуру твору, поглибивши психологізм персонажа, який, прагнучи всебічної реалізації в житті, не гине, а, навпаки, морально і фізично вдосконалюється. Динаміка його внутрішнього буття, інтенсивність духовного зростання у романах виховання Уласа Самчука зумовлені історичними зламами доби, що докорінно змінили характер особистості, її ідеологію та мораль.

Список використаних джерел

1. Затонский Д. В. В наше время. Москва : Советский писатель, 1979. 430 с.